

forlanges der en heel ny Giftloy; og, hvor der kun er Tale om at tage Bestemmelse om fremmede Joders Adgang til Riget, forlanger man en heel ny Kirkeordning. Jeg troer derfor vistnok ikke, at vi maae onske, at faae mange fuldt saa vigtige Love fremlagt i denne Saison.

Notwit: Naar jeg saa langt hen under Debatterne har begjert Ordet, og efterat saa stærke Opfordringer ere stillede, til at slutte Discussionerne, dog maa bede Forsamlingen undskyldte, at jeg i nogle Døgn opholder den, saa er det, fordi jeg, skøndt jeg hører til dem, som ønske, at nærværende Lov maa udgaae, og, skøndt jeg er af dem, som mene, at en billig Erstatning bør gives, dog ikke ganske kan forlade Retspørgsmaalet, fordi jeg er overbevist om, at selv naar dette Lovforslag er afgjort, vil dog Retspørgsmaalet ved mange Leiligheder dukke op paany. Jeg skal tillade mig at bringe i Erindring, at før Souverainiteten node Gierne af Hovedgaarde Skattefrihed, men denne Skattefrihed saldt bort uden videre ved Souverainitetens Indførelse, og da blev, i et Tidsrum af 10 Aar, den ene Jord ligesaa høit beskattet, som den anden. Jeg tillader mig at anføre denne historiske Bemærkning, fordi det saaledes ingenlunde er noget Nyt, naar den Fordring er gjort, at Skattefriheden kunde høves uden Erstatning; thi paa den Tid blev aldeles ingen Erstatning givet (Hør!). Men nu siger man, at ved Aapt. af 23de Juli 1670 blev der givet et Skattefriheds-Privilegium. Det kan imidlertid umuligt forholde sig saaledes, thi der staar udtrykkeligt i Rescriptet „indtil anderledes tilsigende vorder“; men, indvender man, er det end ikke et Privilegium, som da blev givet ved Rescriptet, saa er det ved Loven 1682 gaaet over i Lovgivning, ja endog i danske Lov selv. Ja, mine Herrer! deri stikker det netop; thi naar det er gaaet over i Lovgivning, saa er det Lovgivningens Fordringer underkastet (Hør!); og det har netop derved forladt Privilegiets Basis (Hør!). Det er ikke noget Privilegium, det er et i Loven paa de daværende Omstændigheder grundet Beneficium, men naturligtvis af den Art, at Staten ved enhver paatrængende Nødvendighed maae være berettiget til uden Erstatning at

hæve dette Beneficium. Men, siger man, det er ogsaa i den senere Tid navnlig aldeles bestemt i Forordningen om Veivæsenet § 26 sagt, at dette Privilegium, som det endnu kaldes, fremdeles skal vedblive at tilhøre det frie Hartkorn, uagtet dette ved Veianordningen blev tilpligtet at tage Deel i Udgifterne til Veiarbeidet. Men jeg troer virkelig, at mangaaer for vidt, naar man paastaar, at det skulde være Stedet i denne Lov til at udtale hvad der skal være et Privilegium eller ikke for det frie Hartkorn (Hør!). Det Gæste, som, saavidt jeg skønner, kan slutes af den anførte Erklæring i Veianordningen, det er, at, fordi nu det privilegerede Hartkorn skal deeltage i Vejudgifterne, er man ikke berettiget til at slutte, at nu skal det ogsaa deeltage lige med det uprivilegerede i Statens Byrder. Det er det Gæste, man er berettiget til at slutte deraf; men man er ikke berettiget til at slutte, at Staten nu end yderligere skulde have frastrevet sig sin Ret til at opkræve Statter af hvilket som helst Hartkorn, den ønsker. Det er ogsaa, siden man ved flere Leiligheder har nævnet de tidligere Stænderforhandlinger, baade af enkelte Deputerede i Roeskilde, og det navnlig af Godseierne og den hele Comitee, som blev nedsat til at behandle denne Sag, med Bestemthed udtalt, at der ikkom Staten en Ret til, naar Nødvendigheds-Tilfælde indtraadte, at lægge Statter paa hvilket Hartkorn, den vilde (Hør), og jeg skulde dog mene, at vi nu ere i en saadan Nødvendighedstilstand (Ja!). Vi have maattet udrede 1 Mars svar Krigsskat, vi have maattet optage 7 Millioner til Raans i eet Aar og ere paa Veie til at gjøre det Samme for det tilkommende Aar; der vil altsaa være meget svære Byrder at bære i Fremtiden til Statsgældens Forrentning og Afbetaling, og man kunde da vel være berettiget til at sige, at nu er den Nødvendighed indtraadt, hvor Staten kan paalægge Skat paa hvilket Hartkorn, den vil. Hvis dette saaledes, saavidt jeg skønner, er den retlige og rigtige Anskuelse af Sagen, troer jeg, at man ogsaa kunde være berettiget til consequent at sige, at der ikke var nogen Billighed tilstede for at Erstatning skal gives, thi hvorpaa bygger man den Billighed? Paa den Anskuelse, som Vedkommende have havt